שצ מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד אֵינוֹ יְהוּדִי וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד אֵינוֹ יְהוּדִי (א) וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל, (ב) וּבַיִת שֶׁל יִשְׂרָאֵל אַחֵר אֶצְלוֹ פָּתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים (ג) וְלֹא לַמָּבוֹי, וְחַלּוֹן בֵּינוֹ לְבֵין יִשְׂרָאֵל הַדָּר בַּמָּבוֹי, אֵינוֹ יָכוֹל לְעָרֵב (ד) דֶּרֶךְ הַחַלּוֹן שֶׁבֵּינֵיהֶם (ה) [א]לְהוֹצִיא כֵּלָיו לַמָּבוֹי דֶּרֶךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׁכֵנוֹ הַפָּתוּחַ לַמָּבוֹי, אֲבָל אִם פֶּתַח בֵּינֵיהֶם (ו) מֻתָּר. [ב]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹסֵר אַף בְּפֶתַח פָּתוּחַ בֵּינֵיהֶם: ב [ב]מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד עַכּוּ״ם (ז) וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵלִים, וְהָיוּ חַלּוֹנוֹת פְּתוּחוֹת מֵחֲצֵרוֹ לְחָצֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעֵרְבוּ כֻּלָּם דֶּרֶךְ חַלּוֹנוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁנַּעֲשׂוּ כְּאַנְשֵׁי בַּיִת אֶחָד וּמֻתָּרִים לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס (ח) דֶּרֶךְ חַלּוֹנוֹת, הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמָּבוֹי (ט) דֶּרֶךְ פְּתָחִים (י) עַד שֶׁיִּשְׂכְּרוּ מִן הָאֵינוֹ יְהוּדִי:

א עֵרוּבִין ע״ד (ע״ב) וְצִיַּנְתִּיו לְעֵיל בְּסִימָן שפ״ב (סעיפים יט־כ).
ב רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ה׳ מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין (הי״ח) וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁצִּיַּנְתִּי לְעֵיל.

שצא דִּין בִּטּוּל רְשׁוּת לְאוֹתָן שֶׁשָּׁכְחוּ לְעָרֵב. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]כְּכָל מִשְׁפְּטֵי בִטּוּל (א) לְמִי שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עֵרֵב בַּחֲצֵרוֹ, כֵּן הוּא בְּמָבוֹי, * שֶׁאִם שָׁכְחָה חָצֵר אַחַת וְלֹא נִשְׁתַּתְּפָה, * מְבַטֶּלֶת רְשׁוּתָהּ לִשְׁאָר בְּנֵי הַמָּבוֹי, אוֹ הֵם לָהּ (ב) [ב]אַף עַל פִּי שֶׁהֵם רַבִּים, שֶׁבְּנֵי הֶחָצֵר גַּבֵּי מָבוֹי חֲשׁוּבִים (ג) כְּיָחִיד בְּחָצֵר. (ד) וּכְכָל מִשְׁפְּטֵי יִשְׂרָאֵל בְּחָצֵר עִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי, כֵּן הוּא בְּמָבוֹי (ה) אוֹ בְּעִיר, שֶׁאֵין אִסּוּר לְטַלְטֵל בְּמָבוֹי אוֹ בְּעִיר הַמֻּקֶּפֶת חוֹמָה (ו) עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שֶׁל בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל בָּעִיר [ג]אֲבָל חָצֵר אַחַת לֹא (ז) אֲפִלּוּ אִם הַרְבֵּה בָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל פְּתוּחִים לְתוֹכָהּ, [ד]וְהוּא שֶׁתְּהֵא הָעִיר מֻקֶּפֶת חוֹמָה (ח) לְדִירָה. (ט) וּסְתָם עֲיָרוֹת הֵן מֻקָּפוֹת לְדִירָה, וּסְתָם מִבְצָרִים אֵינָם מֻקָּפִים לְדִירָה.

א מִשְׁנָה עֵרוּבִין ע״ג (ע״ב) וּבַגְּמָרָא שָׁם.
ב כְּלוֹמַר וְקַיְימָא לָן דְּאֵין מְבַטְּלִין רְשׁוּת לְרַבִּים שֶׁלֹּא עֵרְבוּ כַּמְבֹאָר בְּסִימָן ש״פ (ס״ד). ג הָרֹא״ש רֵישׁ פֶּרֶק הַדָּר (פ״ו סי׳ א) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם בְּסִפְרוֹ (נתיב יב חט״ז).
ד תּוֹסָפוֹת (סב: ד״ה ורבי).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל. וּמַיְירֵי שֶׁאֵין כָּאן אֶלָּא חָצֵר אֶחָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַפָּתוּחַ לַמָּבוֹי: (ב) וּבַיִת שֶׁל יִשְׂרָאֵל אַחֵר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, חָצֵר: (ג) וְלֹא לַמָּבוֹי. דְּאִלּוּ הָיָה גַּם חָצֵר הַשֵּׁנִי פָּתוּחַ לַמָּבוֹי, אִם כֵּן הֲרֵי יֵשׁ כָּאן שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵלִים, וּצְרִיכִים לִשְׂכֹּר הַמָּבוֹי מִן הָעַכּוּ״ם וּלְשַׁתֵּף בֵּינָם: (ד) דֶּרֶךְ הַחַלּוֹן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁיְּעָרְבוּ עַל סְמָךְ שֶׁיֵּשׁ חַלּוֹן פָּתוּחַ בֵּינֵיהֶם: (ה) לְהוֹצִיא כֵּלָיו לַמָּבוֹי. וְאַף עַל גַּב דְּאֵין כָּאן אֶלָּא חַד יִשְׂרָאֵל שֶׁחֲצֵרוֹ פָּתוּחַ לַמָּבוֹי, מִכָּל מָקוֹם אָסְרוּ חֲכָמִים לָזֶה לְטַלְטֵל דֶּרֶךְ חֲצֵרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ עַל יְדֵי עֵרוּב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ (ו) הַאי יִשְׂרָאֵל עָלָיו שֶׁיּוֹצֵא וְנִכְנָס תָּדִיר עַל יְדֵי עֵרוּבוֹ וְיִשָּׁאֵר לָדוּר כָּאן יְחִידִי בִּמְקוֹם עַכּוּ״ם וְיִלְמֹד מִמַּעֲשָׂיו: (ו) מֻתָּר. דִּבְלָאו הָעֵרוּב גַּם כֵּן לֹא מִסְתְּפֵי הַאי יִשְׂרָאֵל לָדוּר כָּאן, דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ פֶּתַח גָּמוּר, (ז) מָצוּי בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה שֶׁיִּכָּנֵס הַאי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ, וּלְהָכִי לֹא גָזְרוּ. וְכָל זֶה כְּשֶׁהַמָּבוֹי מְתֻקָּן כַּדִּין בְּלֶחִי וְקוֹרָה אוֹ בְּצוּרַת הַפֶּתַח. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שפ״ב סָעִיף י״ט בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם וְשַׁיָּךְ גַּם כֵּן לְכָאן, וְכֵן מַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה כדי), כִּי הוּא עִנְיָן אֶחָד, רַק דְּשָׁם כָּתַב הַמְחַבֵּר דִּין זֶה לְעִנְיַן חָצֵר וְכָאן כְּתָבוֹ לְעִנְיַן מָבוֹי: ב (ז) וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵלִים. וְחַצְרֵיהֶם פְּתוּחִין לַמָּבוֹי: (ח) דֶּרֶךְ חַלּוֹנוֹת. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיוּ פְּתָחִים בֵּינֵיהֶם דִּמְהַנֵּי הָעֵרוּב: (ט) דֶּרֶךְ פְּתָחִים. הַפְּתוּחִים (ג) לַמָּבוֹי: (י) עַד שֶׁיִּשְׂכְּרוּ וְכוּ׳. דְּאֵין עֵרוּב מוֹעִיל לַעֲשׂוֹתָם כְּיָחִיד בִּמְקוֹם עַכּוּ״ם, כִּדְאִיתָא לְעֵיל סִימָן שפ״ב סָעִיף (ז׳) [כ׳]:

א (א) לְמִי שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עֵרֵב וְכוּ׳. הַמְבֹאָר בְּסִימָן ש״פ וְשפ״א: (ב) אַף עַל פִּי שֶׁהֵם רַבִּים. [ג]אֵ׳הֵם לָהּ׳ קָאֵי, (ו) וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְקַיְמָא לָן בְּסִימָן ש״פ (ס״ד) דְּאֵין מְבַטְּלִין רְשׁוּת לִשְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא עֵרְבוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵם אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה, וְאִם כֵּן לִכְאוֹרָה גַּם הָכָא הֲרֵי יֵשׁ רַבִּים בֶּחָצֵר וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בַּמָּבוֹי, אֵיךְ יְכוֹלִין לְבַטֵּל לָהֶם, קָא מַשְׁמַע לָן כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים עָשׂוּ עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת יַחַד כְּיָחִיד חֲשִׁיבִי: (ג) כְּיָחִיד בְּחָצֵר. וּפָשׁוּט דְּהַבִּטּוּל לֹא יוֹעִיל רַק לְזֶה הֶחָצֵר שֶׁבִּטְּלוּ לְגַבֶּיהָ דְּהוּא יִהְיֶה מֻתָּר לְהוֹצִיא מֵחֲצֵרוֹ לַמָּבוֹי, אֲבָל שְׁאָרֵי חֲצֵרוֹת אֲסוּרִין לְהוֹצִיא מֵחֲצֵרָן לְמָבוֹי דְּרַבִּים, וּכְעֵין מַה שֶׁכָּתַב לְעֵיל בְּסִימָן ש״פ סָעִיף ד׳. (ז) וַאֲפִלּוּ בִּטְּלוּ לוֹ גַּם רְשׁוּת בֵּיתָם וַחֲצֵרָם, גַּם כֵּן נִרְאֶה דְּלֹא מְהַנֵּי לְהוֹצִיא מֵחֲצֵרָן לַמָּבוֹי, דְּרַבִּים לְגַבֵּי יָחִיד לֹא נַעֲשׂוּ כְּאוֹרְחִים, וַאֲפִלּוּ אִם נֹאמַר לְעִנְיָן זֶה דִּבְנֵי חָצֵר חֲשִׁיבִי כְּרַבִּים, הָא מְבֹאָר שָׁם דְּרַבִּים לְגַבֵּי רַבִּים גַּם כֵּן לֹא נַעֲשׂוּ כְּאוֹרְחִים: (ד) וּכְכָל מִשְׁפְּטֵי וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁמְּבֹאָר בְּרֵישׁ סִימָן שפ״ב (ס״א) דְּאֵין הַנָּכְרִי אוֹסֵר עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי בָּתֵּי יִשְׂרָאֵלִים בֶּחָצֵר, כֵּן הוּא בְּמָבוֹי, שֶׁאֵין אִסּוּר לְהוֹצִיא (ג) מֵהֶחָצֵר לְמָבוֹי שֶׁהוּא מְתֻקָּן בְּלֶחִי וְקוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי חֲצֵרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵלִים בַּמָּבוֹי: (ה) אוֹ בְּעִיר. הַיְנוּ הַמֻּקֶּפֶת חוֹמָה דְּאֵינָהּ צְרִיכָה עוֹד תִּקּוּן וּכְדִלְקַמֵּיהּ, דְּאִי לֹא הָיָה מֻקָּף חוֹמָה, בִּכְלַל כַּרְמְלִית הִיא כָּל זְמַן שֶׁאֵינָהּ מְתֻקֶּנֶת בְּלֶחִי וְקוֹרָה: (ו) עַד שֶׁיְּהֵא שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת. דְּאָז אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה לְהוֹצִיא כְּלֵי הַבַּיִת לַמָּבוֹי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ בְּיַחַד, וּבָזֶה הָעַכּוּ״ם גַּם כֵּן אוֹסֵר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יוֹעִיל שִׁתּוּפָן עַד שֶׁיִּשְׂכְּרוּ מִמֶּנּוּ רְשׁוּתוֹ בַּמָּבוֹי: (ז) אֲפִלּוּ אִם הַרְבֵּה כוּ׳. דִּלְגַבֵּי מָבוֹי כָּל בְּנֵי הֶחָצֵר חֲשׁוּבִים כַּחֲדָא וְכַנַּ״ל: (ח) לְדִירָה. דְּאִם לֹא כֵן, בְּלָאו הָכִי אָסוּר אִם הִיא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, דְּהוּא בִּכְלַל קַרְפֵּף הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח: (ט) וּסְתָם עֲיָרוֹת וְכוּ׳. דִּסְתָם עֲיָרוֹת בּוֹנִים בָּתִּים

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * שֶׁאִם שָׁכְחָה חָצֵר אַחַת וְלֹא נִשְׁתַּתְּפָה. עַיֵּן סִימָן שפ״ז (ס״א) דִּכְשֶׁעֵרְבוּ הַחֲצֵרוֹת דֶּרֶךְ פְּתָחִים שֶׁבֵּינֵיהֶם אֵינָם צְרִיכִים בִּטּוּל כְּלָל, דְּסוֹמְכִין עַל עֵרוּב בִּמְקוֹם שִׁתּוּף, וְכֵן כָּתַב הַטּוּר:

* מְבַטֶּלֶת רְשׁוּתָהּ וְכוּ׳. וּמִכָּל מָקוֹם הִיא עַצְמָהּ אֲסוּרָה לְהוֹצִיא מֵחֲצֵרָהּ לַמָּבוֹי, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ש״פ (ס״ד). וְהֵיכָא דְּבִטְּלָה לָהֶן גַּם רְשׁוּת בֵּיתָן וַחֲצֵרָן, מַשְׁמַע מֵהַגְּרֵ״ז (ס״א) דְּגַם הֵם מֻתָּרִין לְהוֹצִיא לַמָּבוֹי, מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּעֵרְבוּ בְּיַחַד כֻּלָּן כְּדָרִים בְּבַיִת אֶחָד דָּמֵי, וְהָוֵי כְּאוֹרֵחַ לְגַבֵּי שְׁאָרֵי חֲצֵרוֹת שֶׁבַּמָּבוֹי. אֶכֵּן לְפִי דַּעַת בַּעַל חֶמֶד מֹשֶׁה (סי׳ שפא סק״ג) שֶׁהֵבֵאנוּ לְעֵיל בְּסִימָן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ו) גְּמָרָא (עה.): (ז) הָרֹא״ש (פ״ו סי׳ כא) בְּשֵׁם רִ״י: ב (ג) אֲבָל דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים שֶׁפְּתוּחִים מֵחָצֵר לְחָצֵר בְּלֹא דֶּרֶךְ הַמָּבוֹי, מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּלֹא שְׁכִירוּת:

א (ו) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א (ד״ה אע״פ): (ז) וְרָאִיתִי בִּפְרִישָׁה (סק״ב, ודרישה סי׳ שפ סק״א) שֶׁכָּתַב דְּאִם בִּטְּלוּ לוֹ רְשׁוּת בֵּיתָן מֻתָּר, וּמַשְׁמַע בִּדְבָרָיו דַּאֲפִלּוּ רַבִּים לְגַבֵּי יָחִיד מֻתָּר בָּזֶה, וּלְפִי מַה שֶׁהִסְכִּימוּ לְעֵיל בְּסִימָן ש״פ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים לֹא מְהַנֵּי בָּזֶה אֲפִלּוּ בִּטְּלוּ לוֹ רְשׁוּת בֵּיתָן, עַיֵּן שָׁם: (ג) רְצוֹנוֹ לוֹמַר כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בַּבַּיִת, דְּאִלּוּ כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בֶּחָצֵר לֹא חֲמִירָא מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁאֵין אוֹסֵר בָּזֶה מֵחָדָר לְמָבוֹי אֲפִלּוּ אִם לֹא עֵרֵב וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בַּמָּבוֹי וְכֵן כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בַּמָּבוֹי גּוּפָא גַּם כֵּן מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכָל הַמָּבוֹי וְאֵין הָעַכּוּ״ם יָכֹל לֶאֱסוֹר דְּלֹא חֲמִירָא מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן שפ״ח (ס״א) דְּמֻתָּר אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בַּמָּבוֹי. וּלְפִי מַה שֶׁהֵבִיא רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר לְעֵיל בְּסִימָן שפ״ב (ד״ה אז) בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל (שו״ת סי׳ קנו) יֵשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שפ״ב בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אז) מַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּעִנְיָן זֶה:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (סי׳ שפב סכ״א) משמע שמותר להוציא כליו לבית חבירו ואסור רק להוציא לחצר חבירו. ולפ״ז ה״ה כאן מותר להוציא לחצר חבירו ואסור רק להוציא למבוי [וראה שם בביה״ל ד״ה כדי שהביא פלוגתא בזה]. ב] ובשו״ע הרב (סי׳ שפב סכ״ג) הכריע כדעה הראשונה להקל כשיש פתח. [ובמשנ״ב שם (ס״ק סט) החמיר כדעה השניה]. ג] ובשו״ע הרב (ס״א) ביאר דברי השו״ע ׳אע״פ שהם רבים׳ על ביטול שלה אליהם, כלומר, שאע״פ שבחצר שלא נשתתפה דרים רבים ורבים אין נעשים אורחים ע״י ביטול רשותם, הכא כל בני החצר נחשבים כיחיד כלפי המבוי כיון שכולם יוצאים למבוי בפתח אחד.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah